

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE
ZÁKLADNÍ ŠKOLA, ŠKOLNÍ 24, BYSTRÉ 569 92
9. ROČNÍK

2. SVĚTOVÁ VÁLKA OČIMA PAMĚTNÍKŮ

JANA BOUCNÍKOVÁ, ŠÁRKA FAJMONOVÁ

ŠKOLNÍ ROK 2011/2012

Prohlašujeme, že jsme absolventskou práci vypracovaly samostatně a všechny použité zdroje jsme řádně uvedly.

Děkujeme za pomoc při zpracování tématu panu učiteli Janu Neudertovi. Dále bychom chtěli poděkovat pamětníkům, kteří s námi měli trpělivost, paní Vlastě Petrové, panu Josefu Hegrovi, Zbyňku Unčovskému a PhDr. Jaroslavu Petrovi.

31. 5. 2012

1 Obsah

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE.....	1
1 Obsah.....	3
2 Vzpomínky Vlasty Petrové.....	4
2.1 Analýza.....	5
3 Vzpomínky Josefa Hegra.....	6
3.1 Analýza.....	7
4 Vzpomínky Zbyňka Unčovského.....	8
4.1 Analýza.....	9
5 Vzpomínky Jaroslava Petra.....	10
5.1 Analýza.....	11
6 Co nám práce přinesla.....	12
7 Závěr.....	13
8 Zdroje	13
8.1 Poděkování.....	15

2 Vzpomínky Vlasty Petrové

Narodila jsem se 14. 6. 1924 na Slovensku. Můj tatínek byl četník, pocházel z Čech. Často jsme se stěhovali kvůli jeho práci. Moje maminka byla ženou v domácnosti. Měla jsem dva mladší sourozence, sestru a bratra. Druhá světová válka vypukla, když jsem chodila na základní školu.

Když jsem chodila do čtvrté třídy, přestěhovali jsme se do Čech, kvůli rozpadnutí ČSR. Dobrovolně jsem opakovala ročník, abych se naučila česky. Po nějaké době dal můj tatínek výpověď, protože už jsme se nechtěli stěhovat. Po ukončení obecné školy a měšťanky jsem dále nestudovala, protože Němci zavřeli školy. Udělala jsem si obchodní kurz a pracovala v obchodě. Bydleli jsme v domě s židy, kteří ze strachu odešli. Do devatenácti let jsem žila normální život. V roce 1943 jsem odjela na nucené práce do Německa, jinak se tomu také říkalo totální nasazení. Všichni žili v lágru. Já jsem se díky konexím dostala do německé rodiny, kde jsem hlídala děti. Když začaly nálety, děti odjely k babičce. Jejich matka časem odjela za nimi. Před čím dál častějšími nálety jsme se schovávali do sklepa. Někteří lidé hlídali na střechách a shazovali zápalné bomby.

Každou středu odpoledne jsem měla volno, chodila jsem na procházky. Na rukáv jsem si přišla český znak, díky němu jsem potkala svého budoucího muže. V roce 1944 jsem odjela domů, můj přítel tam musel zůstat. Po návratu domů jsem pracovala v kanceláři, s přítelem jsem si pořád psala. Jídla bylo nedostatek, bylo na lístky, doma jsme si pěstovali brambory, chovali slepice ...

V obchodech byly dlouhé fronty.

Naštěstí jsme se úplně vyhnuli tajné policii. Můj otec posílal bratra upozorňovat lidi na tajnou policii. V roce 1944 se můj přítel vrátil do Čech, pár dní po jeho příjezdu jsme se vzali. Pro mého muže krátce po té přijelo gestapo. Musel se vrátit na nucené práce. Za dva měsíce se vrátil domů a pracoval jako mistr švec v továrně. Po krátké době jsme se vrátili do Bystrého a chvíli po tom jsem čekala své první dítě.

Obr. 1: Vlasta Petrová 11. 5. 2012

2.1 Analýza

Totální nasazení (německy *Totaleinsatz*)

Je pojmenování pro nucené pracovní nasazení, kterému byli v době nacistického Německa podrobeni obyvatelé okupovaných zemí.

Totálně nasazení byli většinou nedobrovolně dopraveni do Třetí říše, kde vykonávali otročskou práci za nelidských podmínek.

Lze rozlišovat čtyři stupně nucené práce nacistického systému:

- prostý nábor,
- nábor se zásadním ovlivněním existenčních podmínek,
- konskripce – odvod celých ročníků nařízením místní státní správy,
- deportace. (www.wikipedia.org)

Arbeitsamt Prag.
Úřad práce v Praze.

Berufsgruppe
Skupina povolání

Vorladung. — Předvolání.

Auf Grund der Regierungsverordnung vom 4. Mai 1942, Slg. Nr. 154 § 6, Abs. 4, werden Sie aufgefordert, sich zwecks Überprüfung Ihres Arbeitsverhältnisses
Na základě vládního nařízení ze dne 4. května 1942, č. 154 Sb. § 6, odst. 4, vyzývám Vás, abyste se za účelem přezkoumání Vašeho pracovního poměru

am beim Arbeitsamt Prag II, Graben 24, Hibernergasse 2-4,
dostavil dne k úřadu práce v Praze II., Příkopy 24, Hybernská 2-4,

Aufgang Stock Tür Nr. einzufinden.
schodiště poschodí dveře číslo

Vorzulegen sind: Arbeitsbuch, Wohnungsmeldezettel sowie etwaige Arbeitspapiere.
Předložte: Pracovní knížku, policejní přihlašovací list a ostatní pracovní doklady.
Im Falle der Nichterscheinung werden Sie polizeilich vorgeführt werden.
Nedostavíte-li se, budete předvedeni policejně.
Die Nichtbefolgung dieser Anordnung wird laut der Reg.-Vdg. Nr. 154, § 31, mit einer Geldstrafe bis zu 100.000 K oder mit Gefängnis bis zu sechs Monaten oder mit beiden diesen Strafen bestraft.
Neposlechnutí tohoto příkazu trestá se podle vládního nařízení č. 154, § 31, pokutou do 100.000 K nebo vězením do 6 měsíců anebo oběma těmito tresty.
Diese Vorladung ist beim persönlichen Besuche abzugeben.
Tuto obsílku při osobní návštěvě odevzdejte.

Prag, den 16. 194
Praha, dne

194
Im Auftrage
des Prokurators

Druck des Polizeibüros Nr. 1017 in Prag
Techn. Dienststelle G. 1. Bureau in Prag — 4871-44.

Obr. 2: Pracovní předvolání

Tajná policie

Organizace nasazená diktaturou a totalitními režimy. Tajné policie se pohybují mimo zákon nebo využívají „zákony“ diktatur a totalit, podle potřeby mocenského aparátu. Pronásledují zejména politické protivníky režimu, ale i „neposlušné“ občany.

(www.wikipedia.org)

3 Vzpomínky Josefa Hegra

Narodil jsem se v lednu 1928, za první republiky. Žil jsem s rodinou v Nedvězím. Druhá světová válka začala v roce 1939, když mi bylo jedenáct let. Moje maminka byla žena v domácnosti, tatínek pracoval v Bystrém jako obuvník. Byl jsem nejmladší z šesti dětí. Až do pátého ročníku jsem chodil do základní školy v Nedvězím, pak jsem nastoupil do měšťanské školy v Bystrém. Po základní škole jsem nastoupil do ročního učebního kurzu. Dále jsem šel do učení k místnímu kováři, učení trvalo dva roky. Poté jsem odešel do Prahy do kovářské školy, která trvala také dva roky, třetí rok jsem skládal zkoušky. Chtěl jsem jít dál studovat na vysokou školu, ale nemohl jsem. Po neúspěšném pokusu dále studovat jsem se vrátil domů a musel jsem odejít na dva roky na vojnu.

Lidé dostávali propočítané dávky jídla. Ke konci války se objevili partyzáni. Jednotky SS se usídlily v Bystrém, hlídaly Bystré a okolí. V Bystrém bylo zatčeno hodně lidí. Hledali partyzány, střetli se s nimi v Trhonicích. V každé rodině byli ubytováni alespoň dva vojáci. Němci utíkali na západ před Rusy. Muži je odzbrojovali u Librova gruntu. U Trhonic se naházely stromy přes cestu, aby se Němcům hůř utíkalo. Němci ustoupili na nedvězskou křižovatku, kde rozmístili kulomety, aby byli v bezpečí a odpočinuli si. Tam strávili zhruba tři dny a potom odjeli. Při útěku zahazovali zbraně, granáty, nechávali tam stát auta.

Pracoval jsem v traktoristické stanici v Poličce. Po válce byly fronty v obchodech, objevilo se ovoce, jídlo bylo stále na lístky. Oženil jsem se Růženou Hanusovou.

Obr. 3: Josef Hegr 24. 11. 2011

3.1 Analýza

Schutzstaffel (známější pod zkratkou SS, česky *Ochranný oddíl*).

Byla to ozbrojená organizace NSDAP vytvořená v roce 1925 z fanaticky oddaných přívrženců A. Hitlera působících původně jako jeho osobní stráž. V čele SS v době její největší moci stál Heinrich Himmler jako Reichsführer-SS (říšský vůdce SS).

(www.wikipedia.org)

Obr. 4: Znak jednotek SS

Partyzáni

Partyzáni byli stíhání německou policií. V okolí Nedvězí vykradli řadu obchodů, v Nedvězím se však spokojili s ubytováním. Partyzáni také zabili několik lidí. Hlavní sídlo měli v Sulkovci, kde měli i hlavní vysílačku. Brali si šatstvo a jídlo.

(výpisy z *nedvězské kroniky*)

Partyzáni jsou ale také civilisté nebo bojovníci nenáležející k pravidelným vojenským jednotkám, kteří v operačním prostoru nebo na okupovaných územích jednotlivě nebo ve skupinách vedou ze zálohy ozbrojený boj proti nepříteli, ale partyzáni také výrazně ulehčili naše osvobození. (www.wikipedia.org)

Obr. 5: Skupina partyzánů

4 Vzpomínky Zbyňka Unčovského

Narodil jsem se v roce 1930. Jsem nejstarší ze tří dětí. Můj táta byl švec a pracoval u živnostníka. Moje matka byla švadlena. Navštěvoval jsem obecní a měšťanskou školu v Bystrém, kde jsme žili. Stále zde žijí. Po absolvování školy jsem rok pracoval v přádelně u Čipery.

V zimě roku 1941 sem měla přijít část tankové divize umístěná ve Žďáru. Aby měli kde bydlet, vyklidila se škola i sokolovna. Ale kvůli měsíc trvající kalamitě se sem nedostala.

Pamatuji si na první pohraniční závory, které byly na Drahách. Na zámku bydlel Němec, kterého zastřelili. Po něm se tam v březnu roku 1945 usídlili Němci, zůstali tam až do dubna.

Partyzáni, kteří sídlili nedaleko Sulkovce a Víru. Také navštívili rodinu A. Marka a jeho ženu Rakušanku postřelili.

Židé v Bystrém byli zastřeleni nebo odvedeni do koncentračních táborů. Do koncentračního tábora byl odveden i Jiří Jukl za protistátní činnost.

Němci bydleli v přidělených domácnostech. U nás bydlel německý generál.

U Sokolovny byli zastřeleni dva němečtí vojáci, kteří tam byli i pohřbeni. Ke konci války prchají německé jednotky. Poslední ustupují jednotky SS.

Od Jimramova přicházejí partyzáni. Němci zde při útěku nechávají nakradené věci, které si lidé odnášejí. Němci při útěku zapalují auta plná střeliva.

Lidé čekají na ruské vojáky, vyvěšují vlajky. Jednotky SS se vrací na radnici. Vyhrožují, že pokud do půl hodiny nesundají vlajky, rozstřílí Bystré. Ruské jednotky konečně přijely. Ty u nás byly také ubytovány. Po útěku Němců Rusové odjeli.

Po válce jsem šel studovat textilní průmyslovou školu. Jídlo bylo stále na lístky.

Obr. 6: Zbyněk Unčovský 5. 3. 2012

4.1 Analýza

Protistátní činnost

Státně nespolehlivé jsou všechny osoby, které vyvíjely činnost, směřující proti státní svrchovanosti, samostatnosti, celistvosti, demokraticko-republikánské státní formě, bezpečnosti a obraně Československé republiky, které k takové činnosti podněcovaly nebo jiné osoby svéstí hleděly a záměrně podporovaly. (*www.ucivo.wz.cz*)

Židé

Řešením židovské otázky byli usmrceni manželé Gustav a Cecílie Weissensteinovi a jejich děti, 18-ti letý Jaroslav a 15-ti leté Anna, dále Jaroslav a Růžena Lípovi, bratr Oskar s manželkou Maryškou, a dětmi Jiřím a Martou ve stáří kolem 18-ti let. Byli transportováni do Boskovic v roce 1940, kde byli soustředěni do Terezína a do Osvětimi, kde zahynuli v plynové komoře. (*Bysterské noviny, duben 1995*)

5 Vzpomínky Jaroslava Petra

Narodil jsem se 21. 3. 1923 v Poličce. Měl jsem dva sourozence, sestru Miladu a bratra Karla. Sestra Milada se narodila v roce 1927 a zemřela v roce 1945, v 18-ti letech na tuberkulózu. Můj bratr Karel se narodil v roce 1925, vystudoval průmyslovou školu v Litomyšli, zemřel před pěti lety ve věku 82 let. Moje maminka byla nejdříve ženou v domácnosti a pak pracovala jako zahradnice v Poličce. Tatínek pracoval jako skladník ČSD v Poličce. Já sám jsem studoval obecnou školu v Poličce, poté jsem přestoupil na gymnázium v Poličce (11-ti letka). Maturoval jsem 11. 6. 1942.

Od roku 1941 jsem byl členem odboje v Poličce. Zatkli mě 28. srpna spolu s dalšími 36 členy odboje. Znal jsem se s některými odbojáři ze Svitav. Také jsem se znal s Gustavem Leksou, kterého v roce 1942 zatkli. Oba jsme byli vězni pardubického gestapa. Koncem listopadu jsme byli převezeni do Dráždaň, věznice Římská 1. Před Vánocemi jsme byli téměř všichni přemístěni do věznice Římská 2. V dubnu 1943 jsme byli přemístěni do Litoměřic k vrchnímu zemskému soudu. Hned sousední budova byla věznice. O výši trestu bylo rozhodnuto předem. Prezident soudního tribunálu měl červený talár, dva přísedící měli černý talár. Naproti tribunálu jsme seděli my jako obžalovaní. Po pravé straně seděli naši obhájci. Někteří měli placeného obhájce, ostatním byl soudně přidělen. Po výslechu mohl každý z obžalovaných něco podotknout. Vrchní zemský soud nevynechává rozsudek smrti.

Po procesu byli starší členové rozesláni do káznic. My ostatní jsme byli v září 1945 převezeni do tábora Griebo, který ležel v Sasku Anhaltsku. Tábor Griebo se nacházel za vesnicí na břehu Labe. Jednu část hranic tvořil odpad z továrny a zbytek byl obehán dvojitým plotem s ostatním drátem, celé hranice byly hlídány psy. Domy byly pro 150 vězňů, byly rozděleny příčkou.

Budíček jsme měli ve 3: 30. Po snídani, kterou tvořilo ¼ litru kávy a krajíček chleba z vecky, jsme měli nástup na apel platz (náměstí lágru), kde dozorcí kontrovali početní stav a odpočítávali ty, co v noci zemřeli. Poté vydali dozorcí rozkaz k nástupu do pracovních skupin, následoval odjezd skupin na různá pracoviště. Pod plachtou nákladních aut, nebo v autobusech. Pracovní doba trvala od 6:00 do 18:00. V 9:30 byla půl hodinová pauza na svačinu, která se skládala z kousku chleba a 20g margarínu nebo syrového mletého masa. V poledne jsme měli 30 minutovou pauzu na oběd, který tvořil 1 litr vodové polévky s trochou rozvařených brambor. Po 18. hodině jsme byli svázeni zpět do

tábora na večeri, k jídlu jsme dostávali 5-6 středně velkých vařených brambor s omáčkou z rozemletých rybiček a červené řepy.

Část vězňů byla převezena do Dessau. Po náletu 7. 3. 1945 lágr shořel a vězni se vrátili do kmenového tábora Griebo. Velitel tábora nás propustil. Se skupinou jsme šli do jiného města, kde nás zajali a chtěli zastřelit. Na konec nás propustili na hlavní třídě. Pak jsme směřovali k našim hranicím. Do Poličky jsme se vrátili 15. 5. 1945.

Od 1. října 1945 jsem začal učit na jednotřídní obecné škole v Ostrém Kameni. V roce 1946 jsem si udělal doplňovací maturitu. Také jsem v letech 1946-1948 absolvoval povinnou vojenskou službu. V roce 1948-1952 jsem učil na tří třídí obecné škole. V roce 1953 jsem byl ustanoven jako ředitel gymnázia až do 30. 8. 1970. Také jsem od roku 1953 do roku 1957 dálkově vystudoval obor pedagogika a psychologie. A v roce 1967 jsem si udělal doktorát z filozofie.

Obr. 7: Jaroslav Petr 27. 4. 2012

5.1 Analýza

Dessau

Dessau (česky Desava) je město v německé spolkové zemi Sasko-Anhaltsko ležící na soutoku řek Mulde a Labe.

(www.wikipedia.org)

*Obr. 8: Místo kde leží
Dessau*

Odboj v Poličce

Polička se ihned po zřízení tzv. Protektorátu Čechy a Morava aktivně zapojila do protifašistického odboje. První odbojové skupiny, složené převážně z bývalých vojáků československé armády, však byly poměrně brzy zlikvidovány někteří účastníci byli popraveni, jiní odsouzeni k mnohaletým trestům vězení, z něhož se vrátili s podlomeným zdravím či se nevrátili vůbec. (www.policcka.org)

6 Co nám práce přinesla

Díky této práci jsme zjistili spoustu zajímavých věcí týkajících se 2. světové války. Pamětníci nám umožnili získat si vlastní názor na dobu 2. světové války. Například jsme se dozvěděli od pana Petra zajímavé informace o tábory Gribo, které se na internetu neobjevují s takovými podrobnostmi.

Toto téma by určitě bylo dobré dále zpracovat, stále zůstává mnoho zdrojů nevyužitých. Pamětníci nám poskytli mnoho informací, ale ne všechny jsme mohli zpracovat z důvodů náročnosti zejména po obsahové stránce.

7 Závěr

Informace od pamětníků se nám sháněly velmi dobře. Také se většinou shodovaly s informacemi nalezenými v odborných publikacích.

Díky této práci jsme se dozvěděly hodně zajímavých a užitečných informací z období 2. světové války.

8 Zdroje

[Wikipedia]

[Zpravy.idnes.cz]

[Polička.org]

[Postleizahl]

[Nedvězská kronika]

[Isdrecords]

[Bysterské noviny]

[Ucivo.wz.cz]

Hegr Josef, 1928, Nedvězí

Petr Jaroslav, 1923, Bystré

Petrová Vlasta, 1924, Bystré

Unčovský Zbyněk, 1930, Bystré